

AŞÛRE GÜNÜ*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

“—Allah’ın selâmı, rahmeti, bereketi dünyada, ahirette sizin ve sevdiklerinizin üzerine olsun!” diye de geniş, güzel bir dua temennî ediyorum, diliyorum Rabbimden.

Allah hepinizden râzı olsun...

a. Muharrem Ayı’nın Önemi

Bugün 1415. hicrî yılın son ayının, son günlerinde bulunuyoruz. Önümüzdeki hafta içinde, salı günü bu Zilhicce ayı bitecek ve hicrî senede hicrî ayların birincisi olan Muharrem başlayacak. Çarşamba, birinci gün...

Tabii bu hesaplama farklarından dolayı, İslâm ülkelerinde bu hilâlin görülmesinin, görülememesinin tesiriyle başlangıç günleri bir gün önce, bir gün sonra; hatta bazen iki gün önce, iki gün sonra olabiliyor. Bizde çarşamba günü hicrî 1416 Yılı’nın birinci günü olacak. Salı günü de hicrî 1415’in Zilhiccesi’nin son günü olacak. Bu münasebetle, bu cuma günü size, o günlerde yapılabilecek birtakım sevaplı amellerden bahsetmek istiyorum.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Şimdi Muharrem ayı, Arabî on iki ayın birincisi. Arabî ay, kamerî aylar, yâni hilâlin tekrar görünmesine kadar geçen bir zaman bir ay sayılıyor Araplarda... Bu bizim millî ve dini takvimimiz olmuş yakın zamana kadar. Sonra şemsî takvime geçilmiş. Hicrî takvimde ayların mevsimlere göre zamanı, seneden seneye on bir gün değişerek fark ediyor. Ve onun için otuz küsur senede bir bakarsınız Ramazan yaza gelir, bir bakarsınız kışa gelir. Yâni, senenin bütün mevsimlerine değişir.

Şimdi bu Muharrem ayı, bizim için üç bakımdan önemli oluyor. Bir: Hicrî yeni yılımızın ilk ayı ve hicrî yılbaşı, dolayısıyla Muharrem ayının birinci günü olmuş oluyor. İkincisi: Muharrem ayı mübarek aylardan, mukaddes aylardan birisi...

Biliyorsunuz, Kur'an-ı Kerim'de aylar hakkında:

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ

(التوبة: ٣٦)

(Inne iddete's-şuhûri inda'llâhi'snâ aşere şehren fî kitâbi'llâhi yevme haleka's-semâvâti ve'l-ard) “Gökleri ve yeri yarattığı günde Allah'ın yarattığına göre, takdirine, yazgısına göre, bir senenin ayları on iki aydır. (Minhâ erbaatün hurum) Bunlardan dört tanesi haram aylardır.” (Tevbe, 9/36) buyruluyor.

Bu haram aylar yâni muhterem aylar, mukaddes aylar; içinde ibadetlerin çok sevaplı olduğu aylar.

Şimdi, Muharrem de bu haram aylardan birisidir. O bakımdan önemli iki. Yılbaşı olduğu için önemli bir; mukaddes bir ay, sevaplı bir ay olduğu için önemli iki... Üçüncüsü de, içinde Aşûre Günü dediğimiz bir belirgin, an'anevî gün var, bu bakımdan da önemli. Aşûre Günü ve Aşûre gecesi de dînî bakımdan önemli olduğu için, Muharrem ayı bizim için üçüncü bir kez önem arz ediyor.

b.Allah'ın Ümmet-i Muhammed'e On İkramı

Aşûre kelimesinin üzerinde biraz alimlerimiz durmuşlar. “Niçin Âşûrâ demişler Muharrem'in içindeki o güne?” diye, üzerinde çeşitli bilgiler verilmiş. Bunlardan birisi, çok sevdiğim Abdülkâdir-i Geylânî Efendimiz'in *Gunyetü't-Talibi Tarîkı'l-Hak* isimli çok güzel bir eseri var, çok güzel bilgiler ihtiva ediyor. Çeşitli konulara temas edilip, başka kitaplarda bulunmayan teferruatlı bilgiler veriliyor.

Orada bir bölüm ayırmış, (*Meclis fî fadâili yevmi âşûrâ*) “Aşûre Günü'nün fadâiline dair bir ayrı oturum” diye. Yâni, bir oturumda söylenecek bir vaaz konusu hazırlamış kitabında, meclis diye isimlendirmiş kitabının bölümlerini. Rahmetu'llâhi aleyh, Allah şefaatine erdirsin... Büyük evliyâ.

Aşûre tabii, aşere kelimesiyle ilgili. Aşere, Arapça'da on demek. Aşûre de, hatta *re* harfinden sonra gelen hece de uzun: Âşûrâ... Çünkü Muharrem'in onuncu günüdür, onun için Aşûre denmiştir deniliyor. Normal, ilk akla gelen bu.

Ama bir de bazılarından rivayetler yapmış. Diyor ki: Aşûrâ'nın Àşûrâ diye, yâni on kelimesiyle ilgili bir isim almasının sebebi başka: Allah-u Teâlâ Hazretleri bu güne denk getirerek on büyük ikram yapmış bu bizim Ümmet-i Muhammed'e, Peygamber SAS Efendimiz'e... Onun için onuncusu, bu isimle isimlendirilmiş diyor ve onları sıralıyor:

1. (*Evvelühâ receb*) Yâni "Allah'ın bu ümmete ikramından birisi Receb ayıdır." Hakikaten biliyorsunuz Receb ayının ilk haftasında, o ilerde gelecek... Muharrem, Safer, Rebîü'l-evvel, Rebîü'l-âhir, Cumâde'l-ûlâ, Cumade'l-âhire, Receb... Yedinci ay oluyor. İleride, altı yedi ay sonra gelecek ama, bu Receb bir ikram. Neden?.. Receb şehrullahtır. Allah-u Teâlâ Hazretleri bu ayda tevbeleri kabul ediyor. Onun için, Peygamber Efendimiz'in ümmetine Receb ayı bir ikram-dır. Bu birincisi.
2. (*Şehru's-şâ'bân*) "Şa'ban ayıdır." diyor. Çünkü bu Şa'ban ayı Peygamber SAS Efendimiz'in ayıdır. Ve bu ayın kıymeti, Peygamber Efendimiz'den dolayı fazladır. O ayın içinde de biliyorsunuz Şa'ban'ın 14'ünü 15'ine bağlayan on beşinci gecesi Berat Gecesi'dir, o da çok mühim bir gece. Dinî kandillerimizden birisi, o da bir ikram; iki.
3. (*Ve sâlisetü şehru ramadân*) "Allah'ın bu ümmete üçüncü ikramı Ramazan ayıdır." Hakîkaten Ramazan ayı on bir ayın sultanıdır ve çok muhteşem bir aydır. Özlüyoruz,

yüreğimizde sevgisi, hasreti. Gelse, o güzel günleri tekrar yaşasak diye, her zaman temennî ediyoruz. Bütün senenin Ramazan olmasını temennî ediyoruz. Ramazan da büyük bir ikram... Üçüncü bu.

4. *(Ve'r-râbiatü leyletü'l-kadr)* “Allah’ın bu ümmete dördüncü ikramı Kadir Gecesi’dir.” Onu da Ramazan’ın içine saklamış Allah, gününü belli etmemiş. Zaten belli desek, Ramazan’ın şu günü desek bile, müslümanlar Ramazan’a aynı zamanda başlayamadıkları için, yine bir karışıklık olacak, yine bir tam isabet edilip edilmediği belli olmayacak ama; o da işte kullar ibadet etsinler, güvenmesinler, “Kadir Gecesi’ne isabet ettik, çok sevap kandık; artık yan gelip yatalım!” demesinler diye saklandığı belirtiliyor. O da büyük bir ikram.

Yâni, el-hamdü lillâh ki, Ramazan’da ibadetlerimize dikkat edersek, hele Ramazan’ın son on gününde i’tikâfa girersek, gecemizi, gündüzümüzü camide ibadetle geçirirsek, Kadir Gecesi’ne bir gece rastlayacağız tabii, onu ihyâ etmiş olacağız. Büyük bir ikram, başka ümmetlerde olmayan bir ikram... Dördüncüsü bu.

5. *(Ve'l-hâmisetü yevmü'l-fıtr)* “Beşinci ikramı Allah’ın bu ümmete bayram günüdür, Ramazan Bayramı’dır.” Artık bütün Ramazan oruç tutmuş olan âbid, zâhid, sevgili kullarına Allah’ın hem dünyada bayram ettirdiği, hem de sevap vererek bayram ettirdiği; hem de ahirette mükâfat vereceği bir gündür. O bakımdan Ramazan Bayramı da beşinci ikram.

6. (Ve's-sâdisetü eyyâmü'l-aşr) "Altıncı ikramı Allah'ın bu ümmete, Eyyâm-ı Aşır'dır." diyor, bunları ben saymayı şu bakımdan sevdim: "Bunları kardeşlerim bilsinler ve zamanı gelince bunları değerlendirsinler!" diye bu teferruatı burada sizlere nakletmeyi iyi gördüm, faydalı gördüm.

Eyyâm-ı aşr, biliyorsunuz bu içinde bulunduğumuz Arabî ay, hac ayı, Zilhicce ayı, bu on iki ayın on ikincisi Araplara göre...

Zilhicce ayının içinde hacc ediyoruz. Onuncu günü Zilhicce'nin, Kurban Bayramı oluyor. Ama o onuncu gününe kadar, birinden onuna kadarki geceler, dokuz gece, gündüzler on gündüz. Bu *Eyyâm-ı Aşır* çok sevaplı ve bununla ilgili çok hadis-i şerîfler var. Zamanı geldiği zaman, yâni o günlere yetiştiğimiz zaman, inşaallah size onlar hakkında da bilgi veririz. Siz de o günlerde oruç tutmanın, ibadet etmenin, hayır yapmanın ne kadar sevaplı olduğunu bilir ve böylece sevapları işler, o günleri değerlendirirsiniz.

Hele hele o Arafe Günü'nde, yâni Kurban Bayramı'ndan bir gün önce, bu on günün sonuncusu olmuş oluyor. O gün oruç tutmak, hacı olmayan kimselere çok sevaplı. İki senenin, geçmiş ve gelecek senenin günahlarının affına sebep olacak diye müjde var. Yâni hacıların vazifeleri olduğu için tutmaları mekruh, tutmuyorlar ama ötekilerin tutması lâzım!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni çok zikretme günleri... Kur'an-ı Kerim'de bu günlerde Allah'ın çok zikredilmesi, ibadete ağırlık verilmesi anlatılıyor.

Onun için *Eyyâm-ı Aşır* da, bu ümmete Allah'ın öbür ümmetlerden farklı olarak bağışlamış olduğu büyük faziletlerden, ikramlardan altıncısı.

7. (*Ve's-sabiatü yevmü arafeh*) “Yedincisi, Arafe Günü'dür.” O gün oruç tutmak, —hacı olmayan kimselere— iki senenin günahlarına kefarettir. Hacılar da tabii zaten Arafat'ta baş açık, yalın ayak Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne dua ve niyaz ile o sıcağın altında, o geniş fezâda, çadırlarda veya açıklarda, şemsiye altında veya başı açık ibadetle, dua ile, yalvararak, gözyaşı dökerek, tesbih çekerek, zikrederek vakit geçiriyorlar. O Arafe de muhteşem bir ibadet ve çok sevap. O da yedincisi.

8. (*Ve's-sâminetü yevmü'n-nahr*) “Sekizinci ikramı Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin, Kurban Bayramı'nın kendisidir, birinci günüdür.” O zaman zenginler kurban kesiyorlar. Hacıların da hacc-ı temettû ve hacc-ı kıran yapanları kurban kesiyorlar. İsterlerse, hacc-ı ifrad yapanlar da kesebilir deniliyor kitaplarda.

O da bir muhteşem gün. Şeytanın tepelendiği, günahların artık geriye kalanlarının da affolunduğu, çok güzel bir ikramı Ümmet-i Muhammed'e Rabbimizin. El-hamdü lillâh, çok şükür Allah'a...

9. (*Ve't-tâsiatü yevmü'l-cumuah*) Sevgili dinleyiciler, Allah'ın bu ikramına çok sevineceksiniz, bu sıra içinde ona da böyle bir zikir ayrıldığı için memnun olacaksınız: “Dokuzuncusu da cuma günüdür.”

Allah cuma gününü bizlere, çok büyük bir ikram olarak vermiş, çok sevaplı bir gün. Günlerin efendisi, *seyyidü'l-eyyâm* deniliyor. Gecesi nurlu bir gece, gündüzü nurlu bir gündüz ve her hafta geliyor.

Tabii ötekileri kaçırdığı zaman, insan bir sene bekliyor ama, bu cuma günü her hafta, yedi günde bir geliyor. Altı gün geçiyor, yedinci gün cuma... Her zaman karşımıza geldiği için, bu çok devamlı bir ikram... Hem de tereddütsüz. Yâni cuma gününün cuma olduğundan kimsenin şekki, şüphesi yok. Arap da, Acem de, Türk de, Kürt de, herkes cuma gününe cuma diyor. Orada bir tereddüt bahis konusu değil. O da dokuzuncu ikramı.

10. Onuncu ikramı da, işte bugün bahis konusu ettiğim Aşûre Günü olmuş oluyor. Bu Aşûre Günü oruç tutmak hakkında da, çok faziletli olduğuna dair haberler var.

Peygamber SAS Efendimiz daha Mekke'deyken Aşûre Günü'nü tutardı. Kureyşliler de hürmet ederlermiş. Çünkü Kureyş de, netice itibariyle bir peygamber soyundan gelme kabile, İsmâil AS'ın evlatları tabii.

Onlar da babalarından, dedelerinden duydukları güzel şeyleri icrâ ediyorlardı. Kureyş tutardı Aşûre Günü orucunu, Peygamber SAS Efendimiz de tutardı.

Hazret-i Aişe Vâlidemiz buyuruyor ki:¹

كَانَ يَوْمُ عَاشُورَاءَ تَصُومُهُ قُرَيْشٌ فِي الْجَاهِلِيَّةِ
وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُهُ
بِمَكَّةَ فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ فُرِضَ الصِّيَامُ رَمَضَانَ
فَمَنْ شَاءَ صَامَ عَاشُورَاءَ وَمَنْ شَاءَ تَرَكَ

(خ.م.د.ت.حم.در.حب.ش.ق.كر.عن عائشة)

(*Kâne yevmü âşurâe tesûmühû kureyşün fi'l-câhiliyyeti*) “*Câhiliyet devrinde Aşûre Günü Kureyş oruç tutardı. (Ve kâne rasûlü’llâh salla’llâhu aleyhi ve sellem yesûmuhû bi-mekkeh)* Rasûlüllah SAS de Mekke’deyken Aşûre günü oruç tutardı. (*Felemmâ kadime’l-medînete*) Medine-i Münevvere’ye gelince, (*furida’s-sıyâmü ramadân*) o zaman Ramazan orucu farz kılındı, bir ay.”

¹ Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.704, no:1898; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.792, no:1125; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.742, no:2442; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.127, no:753; *Muvatta’* (Rivâyet-i Yahyâ), c.I, s.299, no:662; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.29, no:24057; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.37, no:1763; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.385, no:3621; İmam Şâfiî, *Müsned*, c.I, s.161, no:779; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.311, no:9357; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.288, no:8192; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.157, no:2838; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.II, s.153, no:647; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.102, no:200; Tirmizî, *Şemâil-i Muhammediyye*, c.I, s.253, no:310; İbn-i Ebî Dâvud, *Müsned-i Aişe*, c.I, s.61, no:28; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.319; Hz. Aişe RA’dan.

Tabii o zaman, Aşûre günü oruç tutmak mecburiyeti hafifledi, gevşedi. Çünkü Ramazan farz oluyor, o tutuluyor. (*Femen şâe sâme âşûrâe, ve men şâe tereke*) “İsteyen farz orucu tuttu, Ramazan ayıyla iktifâ etti, isteyen Aşûre orucunu da tutmaya devam etti.” Tabii, Peygamber SAS Efendimiz’in, Aşûre orucunu tutmaya dair hadis-i şerifleri var hadis kitaplarında. Onu tutmayı kendisi yapmış, bize de hadis-i şeriflerde tavsiye etmiş:²

كَانَ يَصُومُ عَاشُورَاءَ وَيَأْمُرُ بِهِ

(حم. عن علي)

(*Kâne yesümü âşûrâe ve ye’muru bihî*) “Aşûre günü oruç tutardı ve tutulmasını emrederdi.”

Farz oruçlardan ayrı, sevap kazanmak için senenin bazı günlerinde biz de oruçlar tutuyoruz. Tabii, Aşûre Günü de oruç tutarız.

Şimdi demek ki, çarşamba günü Muharrem’in biri olacak, onun üstüne bir hafta daha eklersek, yedi gün sonra öteki çarşamba sekizi olacak. Perşembe-cuma 9’u-10’u oluyor. Cuma-cumartesi tutarsınız veya perşembe-cuma tutarsınız.

“—Aşûre Günü oruç tutmayı unutmayın!” diye, bu cuma gününden size o sevaplı ibadeti ben hatırlatmak istiyorum.

² İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.552, no:1733; İmam Şâfiî, *Müsned*, c.I, s.161, no:778; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.36, no:1760; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.II, s.311, no:836; İbnü’l-Ca’d, *Müsned*, c.I, s.407, no:2780; Hz. Aişe RA’dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.129, no:1069; Hz. Ali RA’dan. *Mecmaü’z-Zevâid*, c.III, s.426, no:5107; *Kenzü’l-Ummâl*, c.VII, s.148, no:18077.

c. Aşûre Günü'nde Olan Olaylar

Tabii, “Aşûre Günü'nü Kureyş niye tutardı? İsmâil AS, İbrâhim AS niye tutardı?.. Peygamber Efendimiz de niye onların yaptığı gibi o güne hürmet ederek oruç tutmuş, ibadet etmiş?” diye bir soru hatıra gelince, yine bu hususta bilgiler var.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bu Aşûre Günü, Muharrem'in onuncu gününde, on peygambere on ikramda bulunmuş.

Bayram olacak, onlar için çok sevaplı olacak on ikramda bulunmuş. Bu da Aşûre Günü'nün tarihi olmuş oluyor, geriye doğru tarihçesi olmuş oluyor:

1. Bir kere Adem Atamız AS'ın tevbesini kabul edip, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin bağışladığını bildirdiği gün imiş. Birinci hatıra bu.
2. İkinci hatıra: İdris AS'ın mekân-ı alîye ref' ettiğini bildiriyor Kur'an-ı Kerim'de:

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا

(مريم: ٥٧)

(*Ve rafa'nâhu mekânen aliyyâ*) [Onu (İdris AS'ı) üstün bir makama yücelttik.] (Meryem, 19/57)

İşte o gün Aşûre Günü'ymüş, İdris AS'a da bir ikram.

3. Nuh AS'ın gemisi o dalgalardan, tufanın macerasından selâmete erip, artık karaya oturup, “Oh, el-hamdü lillâh tufan bitti, tehlike geçti.” diye gemiden selâmetle indikleri gün olduğundan, Aşûre'nin böyle bir Nuh AS'dan kalma tarihi var; üç.

4. İbrâhim AS, bu günde doğmuş ve bu günde Allah-u Teâlâ Hazretleri İbrâhim AS'a yüksek makam verip, onu Halîlullah eylemiş, kendisine Halîl edinmiş. Ve bu günde Nemrud'un ateşine atıldığı halde Allah onu yaktırmamış, ateşten kurtarmış.

İbrâhim AS'ın da tabii bu günü unutması mümkün değil. Bu günün şükranı olarak, bu günü hatırlıktan çıkarmayıp ibadet etmesi normal... Evlatlarının da öyle yapması, İsmâil AS ve neslinin öyle yapması gayet normal tabii.

5. Dâvud AS'ın tevbesini, Allah-u Teâlâ Hazretleri bu günde kabul etmiş ve oğlu Süleyman AS'a hükümdarlığı bu günde vermiş.

6. Eyyüb AS, biliyorsunuz yıllarca hasta durmuştu ama sabretmişti, teni kurtlanmıştı, kimse yanına gelememiş olmuştur. O hastalıktan, Allah onu bu Aşûre gününde kurtarmış. Onun için de bir sevinçli gün oluyor.

7. Mûsâ AS'ı denizden kurtarıp, denizi yarıp, Firavun'dan kurtarıp, Firavun'u gark ettiği gün olduğu bildiriliyor. Tabii Mûsa AS ve kavmi de, bundan dolayı çok sevinirler; “El-hamdü lillâh, Firavun'dan kurtulduk!” diye.

8. Yunus AS da, balığın karnından bu günde kurtuldu diyerivâyet ediliyor.
9. İsâ AS'ın da semâya, bu ayda ref' olunduğu bildiriliyor.
10. Onuncusu hakkında da, bir rivayette, Peygamber Efendimiz bu günde doğdu diye bildiriliyor.

Biliyorsunuz Rebîü'l- evvel'de doğduğuna dair rivâyet de var ama, bu günde doğduğu da rivayet ediliyor.

Şimdi biz böylece, bu cuma gününden ileriye doğru, hem hicrî yılbaşımız olan çarşamba gününü size hatırlatmak istemiş olduk; hem de bu Muharrem ayı neden muhteremdir, mukaddestir, sevaplıdır, önemlidir diye önemini belirtmek üzere, Aşûre Günü'nden bahsetmiş olduk.

Bizde de güzel adetler vardır Aşûre'de... Tabii inşâallah, önümüzdeki cuma onlardan bahsedilebilir, geniş bir şekilde tekrar hatırlatılabilir.

Şimdi, bizim için bu önümüzdeki günlerde, sevgili dinleyiciler hatırınızda tutacağınız, kaleminizi alıp, takviminize not edeceğimiz, işaret edeceğimiz bir husus var, onu ben size okuyayım:

Peygamber SAS Efendimiz, Ebû Hüreyre RA'dan rivâyet olunduğuna göre buyurmuş ki:³

أَفْضَلُ الصِّيَامِ بَعْدَ شَهْرِ رَمَضَانَ شَهْرُ اللَّهِ الَّذِي
تَدْعُونَهُ الْمُحَرَّمَ وَأَفْضَلُ الصَّلَاةِ بَعْدَ
الْمَفْرُوضَةِ صَلَاةٌ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ

(م. د. ت. ن. حم. غز. حب. ك. ع. هب. ق. عن أبي هريرة)

(Efdale's-siyâmi ba'de şehri ramadân)
“Ramazan'dan sonraki tutulan sevaplı oruçlar içinde en faziletlisi, (şehru'llâhi'llezî ted'û-nehü'l-muharrem) insanların Muharrem diye isimlendirdikleri, Allah'ın ayı olan o ayda tutulan oruçtur.”

³ Müslim, *Sahîh*, c.II, s.821, no:1163; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.738, no:2429; Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.301, no:438; Neseî, *Sünen*, c.III, s.206, no:1613; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.342, no:8488; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.176, no:1134; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.398, no:3636; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.451, no:1155; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.282, no:6395; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.359, no:3772; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.291, no:8205; İshak ibn-i Râhavyeh, *Müsned*, c.I, s.298, no:276; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.416, no:1423; Dâra Kutnî, *İlel*, c.IX, s.89, no:1656; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XX, s.274; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.148; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.232, no:2959; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.159, no:1695; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.291, no:8207; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Teheccüd ve Kıyâm-ı Leyl*, c.I, s.440, no:408; Cündeb ibn-i Süfyan RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.438, no:5150; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.1345, no:21397, 21434; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.V, s.223, no:4025 ve c.VII, s.193, no:6103.

Demek ki, Muharrem ayında oruç tutmaya biraz rağbet edelim, gayret edelim, kalbimiz nurlansın, nefsimiz ıslah olsun! Ramazan değil ama Ramazan gibi bir güzel havayı yaşayalım bu hadis-i şerife göre...

Devamında buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:

(Ve efdalü's-salâti ba'de'l-mef'rûdati, salâtün fî cevfi'l-leyl) “Farz namazlardan sonra namazların en faziletlisi, gecenin ortasında kılınan namazdır.”⁴

Tabii farz namazlar: Sabah, öğlen, ikindi, akşam, yatsı çok sevap... Sonra geceleyin kılınan namaz hakkında hadis-i şerifler var, çok sevap... Geceleyin kalkıyorsunuz, uykunuzu bölüyorsunuz, abdest alıyorsunuz, seccadenizi yayıyorsunuz, gözyaşları içinde, hâlisâne, kimse görmeden siz Rabbinizle baş başa, gece namazı kılıyorsunuz. Çok sevaplı bir namaz, tamam. Farz namazlar da çok sevaplı...

Binâen aleyh, demek ki Muharrem'de oruç tutmak hususunda, gayretinizin artması hususunda size hatırlatma yapıyorum kardeşiniz olarak; bir... Namazlar, farz olmayan namazlara da rağbet etmenizi hatırlatmış oluyorum. Abdülkâdir-i Geylânî Efendimiz'in o güzel kitabından faydalanarak, bu bilgileri size aktararak.

Bir hadis-i şerif daha var. *(An ibni Abbas RA)* Hazret-i Abbas'ın oğlu Abdullah RA rivâyet etmiş ki: *(Kâle rasûlü'llâh salla'llâhu aleyhi*

⁴ Abdülkâdir-i Geylânî, *Gunyetü't-Tâlibîn*, s. 47.

ve sellem) Ona salât ü selâm olsun, sevgili Peygamberimiz, Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri buyurmuşlar ki:⁵

مَنْ صَامَ آخِرَ يَوْمٍ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ وَأَوَّلَ يَوْمٍ مِنَ
الْمُحَرَّمِ فَقَدْ خَاتَمَ السَّنَةَ الْمَاضِيَةَ بِصَوْمٍ
وَاسْتَفْتَحَ السَّنَةَ الْمُسْتَقْبِلَةَ بِصَوْمٍ فَجَعَلَ اللَّهُ عَزَّ
وَجَلَّ لَهُ كَفَّارَةَ حَمْسِينَ سَنَةً

(Men sàme âhire yevmin min zi'l-hicceh)
“Zilhicce’nin son gününde kim oruç tutarsa,
(ve evvele yevmin mine’l-muharrem) ve
Muharrem’in ilk gününde kim oruç tutarsa...”
Zilhicce’nin son gününde, Muharrem’in ilk
gününde kim oruç tutarsa, ne yapmış olur?
(Fekad hâteme’s-senete’l-mâdiyete bi-
savmin ve’steftaha’s- senete’l-müstakbilete
bi-savmin.) “Geçmiş olan senesini oruçla
mühürlemiş, kaldırmış, bohçalamış, kapatmış
olur, güzel bir ibadetle kapatmış olur ve yeni
yıla da, gelmekte olan önündeki yıla da siftah,
böyle oruçla başlamış olur. Bu çok güzel bir
şey.” diye Efendimiz tavsiye ediyor.

(Ve ceale’llàhu azze ve celle lehû keffârete
hamsîne seneh.) “Elli yılın günahına keffâret
eyler.” diye bu rivâyeti kaydetmiş, Abdülkàdir-i

⁵ Gunyetü’t-Tâlibîn, s.47; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Şeybânî, el-Fevâidü’l-Mecmûah fî Ehâdisi’l-Mevdûah, s.96,
no:31; Suyûtî, el- Leâli’l-Masnûah fi’l-Ehâdisi’l-Mevdûah, c.II,
s.92; İbn-i Cevzî, el-Mevdûat, c.II, s.112.

Geylânî Efendimiz bu kitabında.

Bu elli yıl günaha kefaret olması meselesi dolayısıyla, ben size bunu bu cumada hatırlatmayı bir vazife telakki ettim. Çünkü işte cuma, işte cumartesi, pazar, pazartesi, ondan sonra salı günü ne olmuş oluyor?.. Bu senenin, 1415 senesinin Zilhicce ayının son günü oluyor.

Diyelim ki, hadi Araplara göre bir gün önce... O zaman pazartesiden de tutarız ihtiyaten. Benim hatırıma gelen ihtiyatlı, tedbirli hareket; iki gün sonra pazartesi oruç tutmak, salı günü oruç tutmak iki. Bu senenin son günü olmuş olacak, içinde yaşadığımız hicrî senenin... Çarşamba günü tekrar oruç tutmak; bu da yeni gelmiş olan seneye siftah oruçla başlamış olacak insan.

Güzel bir jest oluyor bizim için. Yâni, niyetimiz açıklanmış oluyor:

“—Yâ Rabbi, bak ben bu geçirdiğim seneyi ibadetle kapatmak istiyorum. Hatalarım olmuştur ama, beni bağışla...” demiş oluyoruz.

Yeni seneye de oruçla başlamış oluyoruz.

“—Ya Rabbi, bak bundan sonraki ömrümü ben senin rızana uygun, ibadetle, taatle geçirmek istiyorum! Çok zayıfım, sana layık kulluk edemiyorum, eksikim, kusurum çoktur, beni bağışla yâ Rabbi, niyetim budur.” diye niyetimizi göstermiş oluyoruz. Hoş bir şey...

Onun için ben bu iki orucu, ihtiyatlı olmak dolayısıyla da, pazartesi günü zaten oruç tutmak iyi. Biliyorsunuz Peygamber SAS Efendimiz, haftanın pazartesi perşembe günlerinde oruç tutmayı zaten, yâni Muharrem ayına mahsus olmadan her zaman için tavsiye ediyor:⁶

تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ يَوْمَ الْأَثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ

فَأُحِبُّ أَنْ يُعْرَضَ عَمَلِي وَأَنَا صَائِمٌ

(ت. عن أبي هريرة)

RE. 253/2 (*Tu'radu'l-a'mâlü yevme'l-isneyni ve'l-hamîs*) “Pazartesi perşembe günleri kulların yaptıkları, iyi kötü ameller Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin dergâhına melekler tarafından sunulur. (*Feuhibbu en yu'rada amelî ve ene sâim*) Ben de amellerimin oruçluyken arz edilmesini seviyorum da, ondan bu günlerde oruç tutuyorum.” diyor.

⁶ Tirmizî, *Sünen*, c.3, s.122, no:747; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.287; Ebû Hüreyre RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.201, no:2358; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.201,

no:21801; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.377, no:3820; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.121, no:2667; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.403, no:2617; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.18; Üsâmetü'bnü Zeyd RA'dan.

Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.III, s.249, no:986; Ümm-ü Seleme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.8, s.564, no:24192; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXXII, s.445, no:35531.

Peki, Allah-u Teâlâ Hazretleri kulların amellerini görüyor, biliyor, anında biliyor, olduğu zaman biliyor, olmadan biliyor, olacağı biliyor, geçmişini biliyor... Melekler niye sunuyorlar?..

Yâni resmî işlem tahakkuk etmiş oluyor. Niye gecikerek sunuyorlar? Yâni pazartesiden perşembeye kadar bekliyor, perşembeden pazartesiye kadar bekliyor. Ben bunu kendim düşünüyorum, Allah'ın bir lütfu olarak görüyorum. Yâni o arada kul tevbe ederse, dosyadan çıkacak, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin huzuruna kulun günahı gitmeyecek. Yâni tevbe için, silinmesi için, af için bir vakit ayrılmış oluyor sevgili dinleyiciler!

O zaman tabii kötü amel, kötü iş affedilmiş olduğundan, tevbe edilmiş olduğundan, Allah'ın huzuruna gitmemiş olacak, işlenmemiş olacak, ebedî artık orada yazı kalmamış olacak. Ahirette insanlar Allah'ın divanına durdukları zaman, mahkeme-i kübrâ kurulup herkes hesaba çekildiği zaman, bu dünyada yaptıkları dökülecek ya ortaya; yazılanlar dökülecek, silinenler dökülmeyecek. Silinmesi için tevbe imkânı olmuş oluyor.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁷

تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ

فَأُحِبُّ أَنْ يُعْرَضَ عَمَلِي وَ أَنَا صَائِمٌ

(ت. عن أبي هريرة)

(*Tu'radu'l-a'mâlü yevme'l-isneyni ve'l-hamîs*)
“Pazartesi perşembe günleri kulların amelleri Allah’ın divanına arz olunur. (*Feuhibbü en yu'rada amelî ve ene sàim*) ben de amellerim Allah’a arz olunduğu sırada, kendim oruçlu olmayı severim.”

Allah-u Teâlâ azretleri soracak:

“– Kimin amelleri bunlar?”

“– İşte yâ Rabbi, falanca kulunun amelleri...”

“– Nerede o, ne yapıyor?”

“– İşte dünyada yâ Rabbi, şu anda oruçlu. Senin için oruç ibadeti yapıyor. Senin çok sevdiğin bir ibadet olan orucu tutmakta şu anda...”

“– Pekiyi, onu affettim.” diyecek tabii.

⁷ Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.122, no:747; Tirmizî, *Şemâil-i Muhammediyye*, c.I, s.252, no:308; Ebû Hüreyre RA’dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.201, no:2358; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.IV, s.314, no:7917; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.121, no:2667; Tahavî, *Şerh-i Maânî*, c.II, s.82, no:3076; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.18; Üsâme ibn-i Zeyd RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.930, no:24191, 24575; *Tergîb ve Terhîb*, c.II, s.78, no:1569.

Anlaşılan, Peygamber Efendimiz'in böyle tavsiye etmesinden, bunu hatırlatmasından bu seziliyor. Oruçlu iken Allah sevecek, bu kulumu benim hatırım için, rızam için şehvetini terk ediyor, arzularını bırakıyor... Oruç tutmuş, yemesini, içmesini terk etmiş, aç, karnı çökmüş, gözleri baygınlaşmış, dermansızlaşmış... "Benim için tutuyor bu orucu!" diyecek, affedecek.

Onun için, zaten pazartesi perşembe oruçlarını tutmak var. O zaman bizim ihtiyat olarak ne yapmamız gerekiyor sevgili dinleyiciler: Bugün cuma, yarın cumartesi, öbür gün pazar. Üçüncü gün, pazartesi günü inşaallah oruç turalım hepimiz, Allah nasib ederse... Salı günü de oruç turalım, çarşamba günü de oruç turalım!.. Böylece, içinde bulunduğumuz 1415 senesini oruçlu kapatmış olacağız. Gelecek olan 1416 senesini de oruçlu başlamış olacağız.

O hadis-i şerife göre, tavsiye edilmiş olan bir işi yapmış olacağız: Eski seneyi ibadetle, oruç ibadetiyle kapatmak; yeni seneyi oruç ibadetiyle açmak...

Ondan sonra da çarşamba gününden itibaren Muharrem ayı girmiş oluyor. Muharrem ayının muhterem, mukaddes bir ay olduğunu bilerek kendimize çeki düzen vereceğiz.

Aziz ve sevgili dinleyiciler! Size böylece, sevaplı olan şeyleri hatırlatmış oldum. Sevap kazanmanıza vesîle olacak, Efendimiz'in tavsiye etmiş olduğu ibadetleri hatırlatmış oldum.

Cumanız ve yeni yılınız mutlu olsun, mübarek olsun... Feyizlerle, kazançlarla, başarılarla, tatlılıklarla, mutluluklarla dolu olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri dünyanın ve ahiretin her türlü hayırlarını sizlere, bizlere ve bütün Ümmet-i Muhammed kardeşlerimize ihsân eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

26. 05. 1995 - AKRA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

